

Pradžia > ... > Šeimos Teisė Ir Paveldėjimas > Santuokos Ir Registruotos Partnerystės Turtiniai Klausimai > Sutuoctinių Turto Teisinis Režimas > Spain

Sutuoktinių turto teisinis režimas

Turinį pateikė

European Judicial Network
(in civil and commercial matters)

1 Ar šioje valstybėje narėje yra nustatytas teisinis sutuoctinių turto teisinis režimas? Kas juo numatyta?

1.1. Teisinis režimas. Bendroji civilinė teisė ir konkreti tam tikrų autonominių sričių teisė

Būtų neteisinga kalbėti apie Ispanijoje galiojančią vieną bendrą teisę ar sutuoctinių turto teisinį režimą. Kai kurios autonominės sritys kartu su valstybe turi jurisdikciją civilinės teisės srityje (nors sutuoctinių turto teisiniai režimai priklauso ne visų autonominių sričių reglamentuojamiems klausimams). Tai reiškia, kad visi Ispanijos piliečiai turi ne tik Ispanijos pilietybę, bet ir konkrečią regioninę pilietybę (isp. *vecindad civil*). Pagal tai nustatoma, ar jiems taikoma bendroji civilinė teisė, ar speciali arba regioninė civilinė teisė (Civilinio kodekso 14 straipsnis).

Regionai, turintys savo civilinę teisę, yra, pvz., Aragonas, Katalonija, Balearų salos, Navara, Baskų kraštas, Galisija ir Valensija (nors pastarojoje sutuoctinių turto teisiniai režimai nereglamentuojami, nes Konstitucinis Teismas (isp. *Tribunal Constitucional*) jos priimtą įstatymą paskelbė prieštaraujančiu Konstitucijai). Taigi, likusių autonominių sričių piliečiai turi „bendrą“ regioninę pilietybę (isp. *vecindad civil común*) (Civilinio kodekso 14 straipsnyje reglamentuojama, kaip įgyjama regioninė pilietybė).

– Ispanijos piliečių tarpusavio santuokos (neturinčios tarptautinio elemento) atveju siekiant nustatyti sutuoctinių turto teisiniui režimui taikytiną teisę ir tai, ar taikyti bendrą teisę, ar konkrečios autonominės srities teisę, reikia remtis Civilinio kodekso įžanginėje antraštinėje dalyje (isp. *Título Preliminar del Código Civil*) išdėstytomis tarpregioninės teisės normomis (Civilinio kodekso 9 straipsnio 2 dalis ir 16 straipsnis).

- Civiliniame kodekse numatytas režimas taikomas sutuoctiniams, turintiems bendrą regioninę pilietybę.
- Jeigu sutuoctiniai tokios bendros regioninės pilietybės neturi, taikoma teisė, susijusi su vieno iš sutuoctinių regionine pilietybe arba įprastine gyvenamąja vieta, kurią sutuoctiniai bendrai pasirenka iki santuokos sudarymo išduodamame autentiškame dokumente. Jeigu tokios teisės nėra, taikoma bendros įprastinės gyvenamosios vietos, kurioje sutuoctiniai pradeda gyventi iš karto po santuokos sudarymo, teisė. Galiausiai, jeigu tokios gyvenamosios vietos nėra, taikoma vietos, kurioje sudaryta santuoka, teisė.
- Išimtiniais atvejais, jeigu sutuoctinių regioninė pilietybė skirtinga ir jeigu abiejuose regionuose vienas iš sutuoctinių turto teisinių režimų yra visiško sutuoctinių turto atskirumo režimas (o pagal pirmiau nurodytas normas taikytinas režimas buvo kitoks), taikomas Civiliniame kodekse nurodytas visiško sutuoctinių turto atskirumo režimas.

– Kai vienas iš sutuoctinių nėra Ispanijos pilietis arba sutuoctinių pora turi ryšį su kita šalimi, taikytina teisė nustatoma pagal Reglamento (ES) 2016/1103 33 straipsnio nuostatas; šis straipsnis aiškinamas taip, kad dėl Ispanijos piliečių tais atvejais, kai reglamente pilietybė nurodyta kaip ryšio kriterijus, tai laikoma nuoroda į regioninę pilietybę.

Tačiau regioninė pilietybė yra koncepcija, taikoma tik Ispanijos piliečiams (Civilinio kodekso 15 straipsnis); todėl, kadangi regioninė pilietybė netaikoma užsieniečiams, taikoma 33 straipsnio 2 dalis, kuria pilietybės teisė pakeičiama artimiausią ryšį turinčia teise, t. y. teritorinio vieneto, su kuriuo sutuoctiniai turi artimiausius ryšius,

teise.

1.2. Sutuoktinių turto teisiniai režimai, taikomi pagal Civilinį kodeksą ir konkrečius autonominių sričių įstatymus, jeigu sutuoktiniai nėra sudarę susitarimo

Siekiant nustatyti sutuoktinių turto teisinį režimą tais atvejais, kai sutuoktiniai nėra sudarę susitarimo, taikoma papildoma teisė, kuri skiriasi priklausomai nuo taikytinos vidaus civilinės teisės:

- Civilinis kodeksas (taikomas, jeigu taikytina teisė nėra Aragono, Katalonijos, Balearų salų, Navaros, Baskų krašto ar Galisijos teisė): visiško sutuoktinių turto bendrumo režimas (isp. *sociedad de gananciales*) (Civilinio kodekso 1344 straipsnis ir paskesni straipsniai). Pagal šį režimą bet kurio iš sutuoktinių įgytas turtas ir gautos išmokos tampa abiejų sutuoktinių turtu. Kiekvieno sutuoktinio asmeniniam turtui iš esmės priklauso iki santuokos turėtas turtas ir santuokos metu nemokamai arba mainais į asmeninį turtą įgytas turtas. Iki santuokos įgytam pagrindiniam būstui taikomas specialus režimas, pagal kurį, priešingai negu kitam iki santuokos įgytam turtui (kuris visada yra asmeninis), vėliau pagrindiniam būstui išlaikyti iš bendrų lėšų atliekant mokėjimus pagrindinis būstas proporcingai tampa bendru turtu. Kilus abejonėms, daroma prielaida, kad turtas yra bendras turtas. Atsakomybės bendru turtu režimas reglamentuojamas taip pat, šiam turtui priklauso turtas, atsiradęs įprastai verčiantis profesija, menine veikla ar amatu. Jeigu skolų įgyja tik vienas sutuoktinis, iš pradžių savo turtu atsako tik tas asmuo; jeigu turto nepakanka, kreditoriai gali perimti bendrą turtą. Tačiau šiuo atveju kitas sutuoktinis gali prašyti panaikinti visiško sutuoktinių turto bendrumo režimą, tada bendro turto perėmimas pakeičiamas skolingam sutuoktiniui priklausančios dalies perėmimu; nuo to momento santuokai taikomas visiško sutuoktinių turto atskirumo režimas. Bendras turtas valdomas bendrai (nors kasdieniu pagrindu pagal namų ūkio įgaliojimą (isp. *potestad doméstica*) jį gali valdyti bet kuris sutuoktinis). Asmeninio turto valdymas priklauso nuosavybės teisei į tą turtą turinčio sutuoktinio atsakomybei (nors esama specialių nuostatų, susijusių su šeimos būstu, nes jis gali priklausyti tik vienam sutuoktiniui, tačiau reikalingas kito sutuoktinio sutikimas arba, jeigu sutikimo nėra, teismo leidimas). Norint perleisti arba suvaržyti bendrą turtą, reikalingas abiejų sutuoktinių sutikimas.
- Aragonas: visiško sutuoktinių turto bendrumo režimas (isp. *consorcio conyugal*) reglamentuojamas Aragono regioninio teisės kodekso (isp. *Código de Derecho Foral de Aragón*) 210 straipsnyje ir paskesniuose straipsniuose. Pagal šį režimą už bet kurio sutuoktinio darbą, veiklą ar kaip jo turto grąža šio sutuoktinio įgytas turtas arba gautos išmokos tampa bendru turtu. Kiekvieno sutuoktinio asmeniniam turtui iš esmės priklauso iki santuokos turėtas turtas ir santuokos metu nemokamai arba mainais į asmeninį turtą įgytas turtas. Kilus abejonėms, daroma prielaida, kad turtas yra bendras turtas. Pagal Aragono civilinę teisę iki santuokos įgytas turtas, įskaitant pagrindinį būstą, visada yra asmeninis, nebent jo kainos sumokėjimas buvo visiškai atidėtas ir ši kaina bus sumokama iš bendrų lėšų po santuokos sudarymo. Atsakomybės už šį turtą sistema yra teisiškai reglamentuota. Jeigu skolų įgyja tik vienas sutuoktinis, savo turtu atsako tik tas asmuo; jeigu šio turto nepakanka ir jeigu vykdomas išieškojimas iš bendro turto už skolas, už kurias sutuoktiniai nėra atsakingi bendrai, skolininko sutuoktinis gali įgyvendinti teisę išsaugoti savo dalies bendrame turte vertę – prašyti likviduoti visiško sutuoktinių turto bendrumo režimą tik išsaugotinai vertei nustatyti, nenutraukiant paties režimo galiojimo.

Pažymėtina, kad Aragone pergyvenęs sutuoktinis turi teisę į uzufruktą (isp. *usufructo viudal aragonés*) ir, nors ši teisė yra paveldėjimo teisė, ji taip pat yra būsima teisė sutuoktiniui esant gyvam (isp. *derecho expectante de viudedad*).

- Katalonija: visiško sutuoktinių turto atskirumo režimas (Katalonijos Civilinio kodekso (isp. *Código Civil de Cataluña*) 232 straipsnio 1 dalis. Pagal šį režimą kiekvienas sutuoktinis turi teisę nuosavybės teise turėti turto, jį valdyti ir juo laisvai naudotis. Jeigu kyla abejonių, kuriam sutuoktiniui priklauso turtas arba teisė, laikoma, kad jie priklauso abiem sutuoktiniams lygiomis nedalomomis dalimis. Tačiau preziumuojama, kad ne itin vertingas vienam iš sutuoktinių priklausantis asmeninio naudojimo kilnojamas turtas ir jo veiklai vykdyti tiesiogiai skirtas turtas yra jo išimtinė nuosavybė.
- Balearų salos: visiško sutuoktinių turto atskirumo režimas (Balearų salų civilinės teisės kodekso (isp. *Compilación de Derecho Civil de las Islas Baleares*) 3 straipsnis, taikomas Maljorkai; 65 straipsnis, taikomas Menorkai; 67 straipsnis, taikomas Ibisai ir Formenterai). Pagal šį režimą kiekvienam sutuoktiniui santuokos sudarymo metu priklausantis turtas ir bet kuris bet kuriomis priemonėmis santuokos laikotarpiu įgytas turtas laikomas jo asmeniniu turtu.
- Navara: visiško sutuoktinių turto bendrumo režimas (isp. *conquistas*) (Navaros Naujojo teisės kodekso (isp. *Fuero Nuevo de Navarra*) 87 straipsnis ir paskesni straipsniai). Tai yra režimas, pagal kurį įgytas

turtas apima (be kita ko) santuokos laikotarpiu darbu ar kita veikla bet kurio iš sutuoktinių įgytą turtą ir pajamas bei grąžą, gautas tiek iš bendro, tiek iš asmeninio turto. Asmeninis turtas – tai, be kita ko, turtas, kurį sutuoktinis gauna už pinigus iki santuokos, net jeigu įsigijimas įvyksta santuokos laikotarpiu arba išlaidos ar atlygis visiškai arba iš dalies sumokami kito sutuoktinio arba bendro turto lėšomis, taip pat iš pelno iki santuokos arba santuokos laikotarpiu įgytas turtas. Visas turtas, kuris dokumentais nėra įformintas kaip asmeninis turtas, laikomas bendru turtu. Būstui ir namų apyvokos daiktams taikomas specialus režimas, jeigu jie įgyjami arba visiškai ar iš dalies apmokami santuokos laikotarpiu, net jeigu jie kildinami iš ankstesnės nuosavybės. Šiuo atveju, jeigu mokėjimas buvo atliktas išimtinai tik vieno sutuoktinio lėšomis, tai bus jo asmeninis turtas. Jeigu mokėjimas buvo atliktas abiem sutuoktiniams nuosavybės teise priklausančiu turtu, turtas nedalomai priklausys jiems abiem, proporcingai atitinkamiems jų įnašams. Jeigu mokėjimas buvo atliktas vieno arba abiejų sutuoktinių turtu ir bendru turtu, nedalomumas taikomas proporcingai kiekvieno sutuoktinio įnašui ir įnašams iš bendro turto. Taip pat reglamentuojama bendro turto ir asmeninio turto administravimo ir atsakomybės už jį sistema. Kai susidaro asmeninės skolos, jeigu skolingas sutuoktinio asmeninio turto nepakanka, kreditorius gali prašyti areštuoti bendrą turtą, apie tai pranešama kitam sutuoktiniui. Jeigu jis neatsako ir bendras turtas areštuojamas, vykdomas išieškojimas ir laikoma, kad skolingas sutuoktinis gavo savo dalies vertę, kai jis atlieka mokėjimą savo lėšomis arba kai likviduojamas visiško sutuoktinių turto bendrumo režimas. Tačiau kitas sutuoktinis per devynias dienas nuo pranešimo apie areštą gali prašyti bendro turto areštą pakeisti likusiu turtu, kuris, likvidavus visiško sutuoktinių turto bendrumo režimą, priskiriamas skolingam sutuoktiniui. Šiuo atveju areštavus turtą visiško sutuoktinių turto bendrumo režimas panaikinamas ir likviduojamas ir nuo to momento taikomas visiško sutuoktinių turto atskirumo režimas.

- Baskų kraštas: kai abu sutuoktiniai yra Biskajos, Aramajonos ar Ljodijaus žemumų gyventojai, santuokai taikomas regioninis visuotinis visiško sutuoktinių turto bendrumo režimas (isp. *comunicación foral de bienes*). Kai regioninę Biskajos, Aramajonos ar Ljodijaus žemumų pilietybę turi tik vienas sutuoktinis, šis režimas taikomas tuo atveju, jeigu jis taikomas pirmojoje bendroje įprastinėje sutuoktinių gyvenamojoje vietoje; jeigu taip nėra, taikomas vietos, kurioje buvo sudaryta santuoka, režimas. Kitose Baskų krašto vietose, jeigu nėra susitarimo, sutuoktinių turto teisinis režimas yra visiško sutuoktinių turto bendrumo režimas (isp. *sociedad de gananciales*), nustatytas Civiliniame kodekse (Baskų krašto Regioninio civilinės teisės įstatymo (isp. *Ley de Derecho Civil Foral del País Vasco*) 127 straipsnis ir paskesni straipsniai). Pagal regioninę visuotinę visiško sutuoktinių turto bendrumo režimą visas bet kurio sutuoktinio ir bet kokiomis lėšomis įgytas turtas, teisės ir turto dalys, nepriklausomai nuo jų kilmės, lygiomis dalimis priklauso abiem sutuoktiniams. Tai taikoma ir iki santuokos įgytam turtui, ir santuokos laikotarpiu įgytam turtui, neatsižvelgiant į tai, kur tas turtas yra. Nepaisant šio teoriškai visuotinio pobūdžio, visiško sutuoktinių turto bendrumo režimo taikymo sritis skiriasi priklausomai nuo santuokos nutrūkimo priežasties. Taigi, jeigu santuoka nutrūksta dėl vieno sutuoktinio mirties ir yra santuokoje gimusių vaikų, visiško sutuoktinių turto bendrumo režimas yra visuotinio pobūdžio. Tačiau jeigu santuoka nutrūksta dėl vieno sutuoktinio mirties, tačiau nėra santuokoje gimusių vaikų, arba jeigu santuoka nutrūksta dėl kitos priežasties (pvz., dėl santuokos nutraukimo), visiško sutuoktinių turto bendrumo režimas taikomas tik įgytam turtui arba už užmokestį įgytam turtui, o iki santuokos įgytam turtui ir nemokamai gautam turtui netaikomas.
- Galisija: visiško sutuoktinių turto bendrumo režimas (isp. *gananciales*) (Galijos Civilinės teisės įstatymo (isp. *Ley de Derecho Civil de Galicia*) 171 straipsnis).

2 Kaip sutuoktiniai gali susitarti dėl sutuoktinių turto teisinio režimo? Kokie formalūs reikalavimai taikomi šiuo atveju?

Sutuoktiniai gali apibrėžti savo sutuoktinių turto teisinį režimą taip, kad pirmesniame skirsnyje minėtos papildomos nuostatos nebūtų taikomos.

Šiuo tikslu jie turi pas notarą pasirašyti viešą ikivedybinę sutartį (Civilinio kodekso 1280 ir 1315 straipsniai), ji turi būti įtraukiama į civilinį registrą, o notaras tą pačią dieną, kai pasirašoma sutartis, turi nusiųsti autorizuotą viešo dokumento elektroninę kopiją atitinkamam registro valdytojui kaip santuokos įregistravimo įrodymą (Civilinio registro įstatymo (isp. *Ley del Registro Civil*) 60 straipsnis).

Sutuoktiniai, įvykdydami tuos pačius formalius reikalavimus (Civilinio kodekso 1331 straipsnis) ir nepažeisdami trečiųjų šalių teisių (Civilinio kodekso 1317 straipsnis), taip pat gali santuokos laikotarpiu pakeisti sutuoktinių turto teisinį režimą.

Ta pati galimybė numatyta autonominėse srityse, turinčiose savo civilinę teisę, pagal kurią reglamentuojamos santuokos: Katalonijos Civilinio kodekso 231 straipsnio 10 dalis ir paskesni straipsniai; Balearų salų Civilinės teisės kodekso 3 straipsnis, taikomas Maljorkai ir Menorkai (isp. *capítulos*), ir Balearų salų Civilinės teisės kodekso 66 straipsnis, taikomas Ibisai ir Formenterai (isp. *espolits*); Baskų krašto Civilinės teisės įstatymo 125 straipsnis ir paskesni straipsniai; Galisijos Civilinės teisės įstatymo 171 straipsnis ir paskesni straipsniai; Aragono Regioninio teisės kodekso 185 straipsnis; Navaros Regioninio civilinės teisės kodekso 78 straipsnis ir paskesni straipsniai.

3 Ar yra laisvės susitarti dėl sutuoktinių turto teisinio režimo apribojimų?

Sutuoktiniai gali laisvai pasirinkti sau taikytiną sutuoktinių turto teisinį režimą ir nuspręsti taikyti bet kurį režimą, įskaitant tuos, kurie reglamentuojami bet kuriame iš Ispanijos civilinės teisės įstatymų (kuriuose išsamiai aprašytas sutuoktinių turto teisinis režimas, taikomas nesant susitarimo, ir kiti režimai, kuriuos šalys gali susitarti taikyti), ir tuos, kurie numatyti kitų valstybių teisės aktuose. Tačiau niekada neturi būti įtraukiamos nuostatos, kurios prieštarauja teisei ar padorumui arba kuriomis ribojama kiekvienam sutuoktiniui priklausančių teisių lygybė (Civilinio kodekso 1328 straipsnis ir Ispanijos Konstitucijos 14 straipsnis).

4 Koks yra santuokos nutraukimo, gyvenimo skyrium (separacijos) ar santuokos panaikinimo teisinis poveikis sutuoktinių turtui?

Pripažinus santuoką negaliojančia, sutuoktiniams pradėjus gyventi skyrium ir nutraukus santuoką sutuoktinių turto teisinis režimas baigiasi. Tai numatyta įvairiose skirtingų sutuoktinių turto teisinių režimų reglamentavimo nuostatose (įskaitant, pavyzdžiui, Civilinio kodekso 1392 straipsnį dėl visiško sutuoktinių turto bendrumo režimo arba Civilinio kodekso 1415 straipsnį, kuriuo Civiliniame kodekse reglamentuojami dalyvavimo režimai).

Kai taikomas visiško sutuoktinių turto bendrumo režimas, likvidavimui turi būti taikoma Civilinio proceso kodekse (isp. *Ley de Enjuiciamiento Civil*) išdėstyta procedūra. Kol tai atliekama, tarp sutuoktinių atsiranda tam tikros formos bendra nuosavybės teisė į turtą, skirtinga negu galiojant kitiems visiško sutuoktinių turto bendrumo režimams, – taikomas specialus teisinis režimas, liekantis galioti iki turto bendrumo pabaigos, kol atliekant likvidavimo ir padalijimo operacijas kiekvienam iš bendrasavininkų paskiriama individualizuota turto dalis.

Visiško sutuoktinių turto bendrumo režimas (isp. *sociedad de gananciales*) gali būti likviduojamas pagal Civilinio kodekso 1392–1410 straipsnių normas tarpusavio susitarimu dalyvaujant notarui arba, jei toks susitarimas nesudaromas – teisme (tokiu atveju taikoma Civilinio proceso kodekse numatyta procedūra).

Galiojant visiško sutuoktinių turto atskirumo režimui, sutuoktinių turto teisinio režimo likviduoti nereikia, nes kiekvienas sutuoktinis yra savo turto savininkas. Turtui, kuris nuo pradžios priklauso abiem sutuoktiniams, taikomas bendros nuosavybės režimas, kuris toliau galioja pripažinus santuoką negaliojančia, sutuoktiniams pradėjus gyventi skyrium arba nutraukus santuoką, nepažeidžiant nė vieno iš bendrasavininkų teisės prašyti padalyti turtą (kaip ir visais bendros nuosavybės atvejais).

5 Koks yra vieno iš sutuoktinių mirties poveikis sutuoktinių turto teisiniam režimui?

Mirtis taip pat nutraukia sutuoktinių turto teisinį režimą, kaip numatyta įvairiose skirtingų sutuoktinių turto teisinių režimų reglamentavimo nuostatose (įskaitant, pavyzdžiui, Civilinio kodekso 1392 straipsnį, taikomą kartu su jo 85 straipsniu, dėl visiško sutuoktinių turto bendrumo režimo arba Civilinio kodekso 1415 straipsnį, kuriuo Civiliniame kodekse reglamentuojami dalyvavimo režimai).

Nedarant poveikio nuostatoms, kurias miręs sutuoktinis gali būti išdėstęs paskutinės valios pareiškime arba testamente, našliu likusiam sutuoktiniui nustatytos tam tikros teisės, priklausančios nuo paveldėjimui taikomos teisės sistemos. Panašiai, jeigu sutuoktinis miršta nesudaręs testamento, kitas sutuoktinis turi tam tikras paveldėjimo teises.

Kaip nustatoma taikytina teisė:

- tais atvejais, kai pora yra susijusi su daugiau negu viena valstybe, taikytina civilinė teisė nustatoma pagal

Reglamento (ES) Nr. 650/2012 nuostatas. 36 straipsnyje išdėstyta nuostata tampa svarbi, kai taikoma Ispanijos teisė, taigi, tokiu atveju taikomas galiojantis Civilinis kodeksas arba autonominės civilinės teisės nuostatos, priklausomai nuo konkretaus ryšio, kurį testatorius galbūt turėjo arba neturėjo su autonominė sritimi, turinčia savo civilinę teisę, pagal kurią reglamentuojamas atitinkamas klausimas;

- užsienio elementų neturinčio paveldėjimo atveju, nors paveldėjimas reglamentuojamas civilinės teisės nuostatomis, susijusiomis su regionine pilietybe, kurią testatorius turėjo mirties metu, pagal teisės aktus pergyvenusiam sutuoktiniui suteikiamos teisės reglamentuojamos pagal tą pačią teisę, kuria reglamentuojamos santuokos pasekmės, todėl palikuonių teisėtus dalys visada išsaugomos (Civilinio kodekso 16 straipsnis ir 9 straipsnio 8 dalis).

Toliau pergyvenusio sutuoktinio teisės nagrinėjamos atsižvelgiant į įvairius Ispanijoje galiojančius civilinės teisės įstatymus, priklausomai nuo to, ar testatorius savanoriškai pasirūpino savo palikimu (dažniausiai – testamentu), ar mirė nesudaręs testamentą.

- Jeigu mirusysis paliko testamentą:

- Civilinis kodeksas (taikomas, jeigu taikytina teisė nėra Aragono, Katalonijos, Balearų salų, Navaros, Baskų krašto ar Galisijos teisė), kuriame nustatyta, kad minimali dalis, į kurią pergyvenęs sutuoktinis turi teisę, yra tokia pati, kokia būtų, jeigu sutuoktinis nebūtų palikęs testamentą, t. y. uzufukto teisė į trečdalį palikėjo turto, jeigu esama vaikų ar palikuonių. Jeigu esama tik protėvių, sutuoktinis turi teisę gauti uzufukto teisę į pusę palikėjo turto. Galiausiai, jeigu nėra nei protėvių, nei palikuonių, gaunama uzufukto teisė į du trečdalius palikėjo turto (Civilinio kodekso 834 straipsnis ir paskesni straipsniai).
- Aragonas: sudarius santuoką, kiekvienas sutuoktinis įgyja našlio uzufukto teisę (isp. *usufructo de viudedad*) į visą sutuoktinio, kuris mirs pirmas, turtą (Aragono Regioninio civilinės teisės kodekso 271 straipsnis). Ši teisė (kildinama iš šeimos teisės, o ne paveldėjimo teisės) sutuoktiniams priklauso pagal Aragono visiško sutuoktinių turto bendrumo režimą, net jeigu jų regioninė pilietybė vėliau pakinta, šiuo atveju neįskaitant pagal paveldėjimo teisę nustatytos teisėtus dalies. Pergyvenęs sutuoktinis taip pat turi teisę gauti našlio uzufukto teisę, jei mirusysis mirties metu turėjo Aragono regioninę pilietybę.
- Balearų salos: Maljorkoje ir Menorkoje pergyvenusio sutuoktinio visuotinė teisė į uzufukto teisę pripažįstama, jeigu testatorius neturi gyvų tėvų. Jeigu testatoriaus tėvai gyvi, galioja uzufukto teisė į du trečdalius jo turto, jeigu yra palikuonių – į pusę testatoriaus turto (Balearų salų Regioninio civilinės teisės kodekso 45 straipsnis). Ibisoje ir Formenteroje pergyvenęs sutuoktinis nelaikomas asmeniu, turinčiu teisę gauti privalomąją palikimo dalį (isp. *legitimario*).
- Katalonija: našliui, neturinčiam finansinių išteklių, skiriamas ketvirtadalis palikėjo turto (Katalonijos Civilinio kodekso 452 straipsnio 1 dalis). Panašiai jam perduodamos kitos teisės, susijusios su turtu, priklausančiu pergyvenusiam sutuoktiniui, tačiau neįtrauktu į palikėjo turtą (Katalonijos Civilinio kodekso 231 straipsnio 30 dalis), ir su būstu. Konkrečiai šiuo atžvilgiu tampa svarbi vienu metų našlio pensijos koncepcija (isp. *año de viudedad*), kurią sudaro teisė toliau naudotis sutuoktinių būstu ir būti išlaikomam mirusiojo palikėjo turto sąskaita vienus metus nuo testatoriaus mirties (Katalonijos Civilinio kodekso 231 straipsnio 31 dalis).
- Galisija: pergyvenęs sutuoktinis turi uzufukto teisę į pusę palikėjo turto (Galijos Civilinės teisės nuostatų įstatymo, isp. *Ley normas reguladoras del Derecho Civil de Galicia*, 228 straipsnis ir paskesni straipsniai).
- Navara: pergyvenęs sutuoktinis turi uzufukto teisę (isp. *usufructo de fidelidad*) į visą mirusiojo turtą ir teises (jeigu pastarasis mirties metu turėjo Navaros regioninę pilietybę), kurie jam priklausė mirties metu (Navaros Naujojo teisės kodekso 253 įstatymas).
- Baskų kraštas: našlys arba nesantuokinės sąjungos pergyvenęs narys turi uzufukto teisę į pusę viso testatoriaus turto, jeigu yra palikuonių. Jeigu palikuonių nėra, jis turi uzufukto teisę į du trečdalius turto (Baskų krašto Regioninio civilinės teisės įstatymo 52 straipsnis). Šios nuostatos netaikomos Ajalos slėniui – Ajalos, Amurijaus ir Okondo savivaldybėms ir Mendietos, Retes de Tudelos, Santakolomos ir Sochogučio miestams Artsiniegos savivaldybėje (Baskų krašto Regioninio civilinės teisės įstatymo 89 straipsnis) – šiems miestams taikoma testamentinė laisvė. Minėtos nuostatos netaikomos ir Biskajos, Aramajonos ir Ljodijaus žemumoms, kuriose galioja specialios šeimos turto (isp. *bienes troncales*) reglamentavimo normos (Baskų krašto Regioninio civilinės teisės įstatymo 61 straipsnis ir paskesni straipsniai).

- Jeigu mirusysis nesudarė testamentą (paveldėjimas pagal įstatymą):

- Civilinis kodeksas (taikomas, jeigu taikytina teisė nėra Aragono, Katalonijos, Balearų salų, Navaros, Baskų krašto ar Galisijos teisė): našlys turi uzufukto teisę į vieną trečdalį palikėjo turto, jeigu yra vaikų ar

palikuonių, pusę palikėjo turto, jeigu yra tik protėvių, o jeigu nėra nei protėvių, nei palikuonių, našlys laikomas vieninteliu įpėdiniu (Civilinio kodekso 834 straipsnis ir paskesni straipsniai, taip pat 944 straipsnis).

- Aragonas: našlys paveldi ne šeimos turtą (isp. *bienes no troncales*) po protėvių, nepažeidžiant našlio uzufukto, paminėto kalbant apie paveldėjimą pagal testamentą, šis uzufuktas visada išlieka (Aragono Regioninio teisės kodekso 517 straipsnis). Šeimos turtas yra turtas, likęs testatoriaus būste arba šeimoje per dvi kartas nuo jo kartos, neatsižvelgiant į tiesioginę turto kilmę ir įgijimo būdą, taip pat turtas, kurį testatorius nemokamai gavo iš protėvių ar šoninės linijos giminaičių iki šeštojo laipsnio. Šis turtas perduodamas tam tikriems giminaičiams (isp. *parientes troncales*), išvardytiems Aragono Regioninio teisės kodekso 526 straipsnyje.
- Balearų salos: taikomos (pirmiau minėtos) Civilinio kodekso nuostatos, o bent jau Maljorkoje ir Menorkoje našlys turi visuotinę uzufukto teisę, jeigu nėra tėvų, uzufukto teisę į du trečdalius turto, jeigu testatoriaus tėvai yra gyvi, ir uzufukto teisę į pusę turto, jeigu yra palikuonių.
- Katalonija: jeigu nėra palikuonių, našlys paveldi visą palikėjo turtą pirmesne eile negu mirusiojo protėviai (Katalonijos Civilinio kodekso 441 straipsnio 2 dalis ir 442 straipsnio 3 dalis). Jeigu našlys paveldi turtą su testatoriaus vaikais arba jų palikuoniais, jis turi visuotinę uzufukto teisę į palikėjo turtą (Katalonijos Civilinio kodekso 441 straipsnio 2 dalis ir 442 straipsnio 3 dalis).
- Galisija: taikomas toks pat režimas, kaip nustatyta Civiliniame kodekse (Galijos Civilinės teisės nuostatų įstatymo 267 straipsnis).
- Navara: sutuoktinis paveldi ne šeimos turtą po brolių / seserų ir protėvių. Kalbant apie šeimos turtą, sutuoktinis turi uzufukto teisę į visą mirusiojo turtą ir teises (jeigu pastarasis mirties metu turėjo Navaros regioninę pilietybę), kurie jam priklausė mirties metu (Navaros Naujojo teisės kodekso 304 straipsnis ir paskesni straipsniai).

Baskų kraštas: kalbant apie šeimos turtą, santuokos laikotarpiu sutuoktinių įgytą nekilnojamąjį turtą gali paveldėti abu sutuoktiniai arba nesantuokinės partnerystės nariai (Baskų krašto Regioninio civilinės teisės įstatymo 66 straipsnis). Ne šeimos turtą paveldi pergyvenęs sutuoktinis, jeigu nėra palikuonių (Baskų krašto Regioninės civilinės teisės įstatymo 110 straipsnis ir paskesni straipsniai).

6 Kuri institucija turi kompetenciją priimti sprendimą byloje, susijusioje su sutuoktinių turto teisiniu režimu?

Jurisdikcija priklauso pirmosios instancijos teismui (isp. *Juzgado de Primera Instancia*), nagrinėjančiam arba išnagrinėjusiam santuokos pripažinimo negaliojančia, gyvenimo skyrium patvirtinimo ar santuokos nutraukimo bylą, arba teismui, kuriame teikiami arba buvo pateikti ieškiniai, kuriais dėl bet kurios civilinės teisės aktuose numatytos priežasties siekiama panaikinti sutuoktinių turto režimą (Civilinio proceso kodekso 807 straipsnis).

Teisminėse apylinkėse, turinčiose specializuotus šeimos bylų teismus, pastarieji nagrinėja bylas dėl turto režimo panaikinimo ir likvidavimo, net jeigu bylos nėra kildinamos iš ankstesnio santuokos pripažinimo negaliojančia, gyvenimo skyrium patvirtinimo ar santuokos nutraukimo proceso.

7 Koks yra sutuoktinių turto teisinio režimo poveikis vieno iš sutuoktinių ir trečiosios šalies teisiniams santykiams.

Apskritai pagal mūsų bendrą civilinės teisės sistemą Civilinio kodekso 1373 straipsnyje numatyta, kad kiekvienas sutuoktinis už savo skolas trečiosioms šalims atsako savo asmeniniu turto. Jeigu asmeninio turto nepakanka skoloms padengti, kreditorius (trečioji šalis) gali prašyti areštuoti bendrą turtą. Tačiau neskolingas sutuoktinis gali prašyti bendrą turtą pakeisti skolingos sutuoktinio dalimi bendrame turte – tuo atveju arešto metu visiško sutuoktinių turto bendrumo režimas panaikinamas.

Panašios taikymo srities nuostata Civilinio proceso kodekse įtvirtinta vykdyto tikslais, kai skola yra asmeninė, tačiau atsakomybė vis tiek turi būti siejama su bendru turto.

Konkrečiai (Civilinio kodekso 1365 straipsnyje) numatyta, kad iš bendro turto kreditoriui (trečiajai šaliai) gražinama skola, kurią sutuoktinis patiria: 1) naudodamasis namų ūkio įgaliojimu arba valdydamas bendrą turtą, kuris pagal įstatymą arba sutartį priklauso jam, ir 2) įprastai versdamasis profesija, menine veikla arba amatu arba įprastai valdydamas savo asmeninį turtą.

Komerčinės veiklos kodekse (isp. *Código de Comercio*) įtvirtintos panašios nuostatos skirtos tiems atvejams, kai vienas iš sutuoktinių yra verslininkas.

Norint suvaržyti bendros nuosavybės teise priklausantį turtą arba jį perleisti, reikalingas abiejų sutuoktinių sutikimas, nebent ikivedybinėje sutartyje yra išdėstyta atskira nuostata. Jeigu turtas perleidžiamas nemokamai (pvz., dovanojamas), tik vieno sutuoktinio atliktas perleidimas yra niekinis.

Vis dėlto verslo saugumo labai Civiliniame kodekse nurodyta, kad turto valdymo ir pinigų ar vertybinių popierių perleidimo aktai galioja, kai juos atlieka sutuoktinis, kurio vardu jie yra įregistruoti ir kuris juos valdo.

Kalbant apie registruojamą nekilnojamąjį turtą, norint užregistruoti turtą susituokusio asmens vardu ir įgytą teisę, susijusią su dabartinėmis ir būsimomis teisėmis į bendrą turtą, turi būti nurodytas sutuoktinio vardas ir pavardė ir sutuoktinių turto teisinis režimas, kad šiuos duomenis registre galėtų patikrinti trečioji šalis. Jeigu registre nėra nieko nurodyta, sąžininga trečioji šalis, už užmokestį įsigijusi turtą iš asmens, kurio atžvilgiu registre nurodyta teisė atlikti turto perdavimą, išsaugo taip įgyto turto nuosavybę.

8 Trumpas sutuoktinių turto padalijimo, įskaitant pasidalijimą, paskirstymą ir likvidavimą, tvarkos šioje valstybėje narėje aprašas.

Tai reglamentuojama Civilinio proceso kodekso 806 straipsnyje ir paskesniuose straipsniuose. Procedūra turi kelis etapus.

a) Parengiamas bendram turtui priklausančio turto aprašas.

Tai gali būti atliekama tuo pačiu metu, kai vyksta santuokos pripažinimo negaliojančia, gyvenimo skyrium patvirtinimo ar santuokos nutraukimo procesas arba kai panaikinamas sutuoktinių turto teisinis režimas, net jeigu praktiškai tai pradedama, kai paskelbiamas galutinis sprendimas, kuriuo panaikinamas režimas.

Prašyme turi būti nurodytas siūlomas aprašas. Įvyksta susitikimas su teismo pareigūnu (isp. *Letrado de la Administración de Justicia*), kurio metu, remiantis pasiūlymu, siekiama parengti bendrą aprašą. Jeigu dėl kurio nors turto objekto kyla ginčas, surengiamas posėdis pas teisėją, kad šis priimtų nutartį, kuri gali būti skundžiama.

b) Likvidavimas.

Siekiant pradėti šį etapą, sprendimas, kuriuo panaikinamas sutuoktinių turto teisinis režimas, turi būti galutinis. Etapas pradedamas likvidavimo pasiūlymu ir atvykimu pas teismo pareigūną, kad sutuoktiniai pasiektų susitarimą dėl kiekvienam sutuoktiniui priklausančios kompensacijos sumokėjimo, o likutis būtų proporcingai padalijamas nustatant turto dalis.

Jeigu susitarimo nepasiekama, dalijimo operacijoms atlikti skiriamas turto dalytojas. Kai pateikiamas pasiūlymas, sutuoktiniai gali jį priimti arba atmesti; pastaruoju atveju nesutarimas išsprendžiamas teismo nutartimi, kuri gali būti skundžiama.

c) Turto perdavimas ir registravimas turto registre.

Kai likvidavimo operacijos galutinai patvirtinamos ir nustatomos dalys, teismo pareigūnas privalo perduoti turtą ir kiekvienam sutuoktiniui nusiųsti nuosavybės teisių dokumentus.

Be šios procedūros, dar yra kita paprasta procedūra, kurią taikydamas, vadovaujantis Civilinio kodekso normomis, notaras įformina likvidavimo aktą sutuoktinių tarpusavio susitarimu arba pergyvenusio sutuoktinio ir mirusiojo sutuoktinių įpėdinių susitarimu.

Abiem atvejais, jeigu tarp likviduojamo turto yra nekilnojamojo turto, į turto registrą gali būti įtraukiama dekreto, kuriuo patvirtinamos padalijimo operacijos, kopija, teismo sprendimas, kuriuo nustatomas turto padalijimas, arba notaro patvirtintas viešas dokumentas dėl visiško sutuoktinių turto bendrumo režimo likvidavimo.

9 Kokia procedūra ir dokumentai ar informacija paprastai reikalingi nekilnojamojo turto registracijai?

Į turto registrą gali būti įtraukiami su nuosavybe ir kitomis daiktinėmis teisėmis į nekilnojamąjį turtą susiję aktai ir sutartys. Jie turi būti patvirtinti viešame dokumente, jis įtraukiamas į registrą, kurio teritorinėje jurisdikcijoje yra nekilnojamasis turtas, ir turi būti sumokami atitinkami mokesčiai ir rinkliavos.

Pateiktas dokumentas turi būti autentiškos formos, prie jo turi būti pridėtas Ispanijos civilinio registro (jeigu ten buvo įregistruota santuoka) sertifikatas, kuriuo patvirtinamas sutuoktinių turto teisinio režimo panaikinimas, kad šis panaikinimas galiotų trečiųjų šalių atžvilgiu. Jeigu dokumento originalas buvo išduotas už šalies ribų, jis turi būti tinkamai legalizuotas ir, registro darbuotojui paprašius, išverstas. Ši tvarka netaikoma teisiniams dokumentams ir teismų sprendimams, kuriems galioja ES teisės aktų normos, – minėtų dokumentų apyvarta vyksta pagal atitinkamas nuostatas.

■ Paskutinis naujinimas: 01/02/2023

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teismo tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teismas, nei Europos Komisija neprisiima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklę rasite puslapyje „Teisinė informacija“.